



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA-4101-25-01/2011/P/11/129

Katowice, 13 stycznia 2012 r.

Pan
Adam Matusiewicz
Marszałek Województwa Śląskiego

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Śląskim Ogrodzie Zoologicznym w Chorzowie, zwanym dalej ZOO lub Ogrodem, w zakresie wykorzystania środków publicznych w latach 2009-2011 (do 21 października).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 2 listopada 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Marszałkowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

1. Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność ZOO w zakresie wykorzystania środków budżetowych oraz dokumentowania wydatków w księgach rachunkowych. Badane wydatki (30 wybranych losowo) poniesiono na działalność statutową ZOO. Wydatki te miały pokrycie w planach finansowych, płatności zrealizowano w wymaganych terminach, a dowody i zapisy księgowe były prawidłowe pod względem formalnym (zawierały elementy określone w art. 21 ust.1 i 23 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²). Uzyskano też zakładane efekty rzeczowe. Dotacje otrzymane w latach 2009-2010 wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem i terminowo rozliczono.

Jednocześnie stwierdzono następujące nieprawidłowości w zakresie ewidencji księgowej:

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

² Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, ze zm., zwana dalej ustawą o rachunkowości.

a) w 2011 r. nie zwiększono wartości środka trwałego (wybiegu dla słoni) o kwotę wydatków poniesionych na jego ulepszenie (9 131,50 zł netto), a wg stanu na dzień 6.10.2011 r.³ w ewidencji środków trwałych nie ujęto dwóch zakończonych i oddanych do użytkowania inwestycji⁴, co było niezgodne z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości,

b) w I półroczu 2009 r. nie prowadzono ewidencji wydatków budżetowych na koncie 130, wg paragrafów klasyfikacji wydatków budżetowych, a w całym 2009 r. nie zachowywano zasady czystości obrotów, stosownie do wymagań określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 lipca 2006 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych⁵. Niezgodnie z ww. przepisami na koncie 130 (w wydatkach) ujmowano zapisy dotyczące zakładania lokat terminowych oraz odsetek od nich. Wspomniane lokaty, typu overnight⁶, zakładano w okresie od marca do lipca 2009 r., pomimo że zgodnie z art. 38 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych⁷ jednostki budżetowe nie mogły lokować wolnych środków na rachunkach bankowych.

Niewłaściwe ujmowanie zapisów w ewidencji księgowej uniemożliwiło sporządzenie sprawozdania Rb-28S za 2009 r. na podstawie konta 130 i danych księgowości analitycznej do rachunku bieżącego. Sprawozdania te sporządzano, posilując się zestawieniami z programu Excel, co było niezgodne z § 8 załącznika nr 34 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁸. Ponadto w sprawozdaniu Rb-28S za I półrocze 2011 r. nie wykazano środków pobranych z rachunku bieżącego do kasy w kwocie 1 905,29 zł, co było niezgodne z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁹, w związku z załącznikiem nr 3 do rozporządzenia Ministra Finansów ws. szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych (w brzmieniu obowiązującym od dnia 31.07.2010 r.¹⁰).

NIK oceniła negatywnie działalność ZOO w zakresie udzielania zamówień publicznych. Nieprawidłowości stwierdzono przy udzieleniu siedmiu zamówień z 10 analizowanych wybranych losowo. W 2009 r. dokonano podziału zamówienia na remont schronu dla niedźwiedzi o łącznej wartości 141 900,37 zł netto (173 118,45 zł brutto)¹¹. Zamówienie to podzielono na 4 części, a wykonanie każdej

³ Dzień przeprowadzania czynności kontrolnych przez NIK.

⁴ Termomodernizacja budynku toalet (inwestycja o wartości 181 071,37 zł, zakończona z dniem 02.06.2011 r.) oraz budowa wodociągu (inwestycja o wartości 369 732,92 zł, zakończona z dniem 05.07.2011 r.).

⁵ Dz. U. Nr 142, poz. 1020, zwane dalej rozporządzeniem ws. szczególnych zasad rachunkowości.

⁶ Jednodniowa lokata, na którą przeksięgowywane jest automatycznie, po zamknięciu dnia operacyjnego saldo środków pieniężnych stanowiące nadwyżkę na rachunku rozliczeniowym posiadacza lokaty. Następnego dnia rano środki pieniężne wraz z naliczonymi odsetkami zwracane są na rachunek rozliczeniowy posiadacza lokaty.

⁷ Dz. U. Nr 249, poz. 2104.

⁸ Dz. U. Nr 116, poz. 781, ze zm.

⁹ Dz. U. Nr 20, poz. 103

¹⁰ Dz. U. Nr 128, poz. 861

¹¹ Stanowiło to równowartość 36 599,61 euro. Zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 19.12.2007 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. Nr 214, poz. 1763) - w § 1 ustalono średni kurs złotego w stosunku do euro w wysokości 3,8771.

z nich powierzono w drodze zlecenia i umów temu samemu wykonawcy, czyli z pominięciem przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹². Stanowiło to naruszenie art. 32 ust. 2 ustawy Pzp. W 2009 r. nierzetelnie przygotowano trzy postępowania o udzielenie zamówień publicznych, skutkiem czego było unieważnienie dwóch postępowań¹³ a w jednym przypadku zaistniała konieczność wykonania robót nieuwzględnionych w dokumentacji projektowej. Unieważnienie jednego postępowania spowodowało zamieszczenie w SIWZ¹⁴ sformułowań nieprecyzyjnych i wprowadzających oferentów w błąd. Drugie postępowanie unieważniono w związku ze zmniejszeniem o 34,5 % kwoty, jaką Ogród przeznaczył na realizację zamówienia (z 274 837,28 zł do 180 000 zł), o czym oferentów poinformowano bezpośrednio przed otwarciem ofert. Natomiast nierzetelne przygotowanie dokumentacji przetargowej, na wykonanie remontu pawilonu małp wraz z częściową termomodernizacją oraz wprowadzenie zmian w sposobie zagospodarowania części pomieszczeń budynku, w stosunku do warunków określonych w dokumentacji załączonej do SIWZ skutkowało koniecznością udzielenia w 2010 r. dodatkowego zamówienia¹⁵ na wykonanie robót nieuwzględnionych w dokumentacji projektowej. W konsekwencji wykonawcy realizującemu zamówienie podstawowe zlecono w trybie z wolnej ręki wykonanie dodatkowych robót o łącznej wartości 98 000 zł netto (119 560 zł brutto). Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy Pzp przedmiot zamówienia opisuje się w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń, uwzględniając wszystkie wymagania i okoliczności mogące mieć wpływ na sporządzenie oferty.

Ponadto NIK oceniła negatywnie niedopełnienie obowiązku zgłoszenia właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu zamiaru rozpoczęcia robót budowlanych, określonego w art. 30 ust. 1 pkt 2 i 4, w zw. z art. 29 ust. 2 pkt 1 i 4, ustawy z dnia 1 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁶. W okresie objętym kontrolą stosownych zgłoszeń nie dokonano w 12 przypadkach dotyczących remontów istniejących obiektów.

2. NIK oceniła negatywnie działalność Ogródu w zakresie zapewnienia wymaganych przepisami prawa warunków hodowli i utrzymywania zwierząt.

Spośród 207 przebywających w ZOO i objętych badaniem gatunków ssaków, ptaków i gadów wymagań, określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie warunków hodowli i utrzymywania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodzie zoologicznym¹⁷, nie spełniono w odniesieniu do 36,2% gatunków, z czego w przypadku 74 gatunków (35,7%) odstępstwa te przekroczyły 20% minimalnych warunków przestrzennych określonych w przywołanym rozporządzeniu. Wymogów przestrzennych nie spełniono w odniesieniu do:

- a) ssaków (8 gatunków):

¹² Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, ze zm., zwanej dalej ustawą Pzp.

¹³ Postępowania na ochronę osób i mienia oraz konwojowanie wartości pieniężnych oraz na dostawę i montaż urządzeń do napędu sześciu bram w pawilonie słoniarni (obydwa prowadzone w trybie zapytania o cenę).

¹⁴ Specyfikacja istotnych warunków zamówienia (SIWZ).

¹⁵ Na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 5 ustawy Pzp.

¹⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, ze zm., dalej zwana Prawem budowlanym.

¹⁷ Dz. U. z 2005 r. Nr 5, poz. 32 ze zm., zwane dalej rozporządzeniem z dnia 20.12.2004 r.

- 3 gatunki (3,8%) przebywały w pomieszczeniach wewnętrznych, których powierzchnia była mniejsza od wymaganej o ponad 70% oraz nie zapewniono im pomieszczeń zewnętrznych,
- 2 gatunkom (2,5%) nie zapewniono pomieszczeń zewnętrznych,
- 3 gatunki (3,8%) w sezonie letnim utrzymywano w pomieszczeniach wewnętrznych o powierzchni mniejszej od wymaganej o 10% i ponad 70%, natomiast powierzchnia pomieszczeń zewnętrznych była mniejsza o ponad 40% i ponad 50%,

b) ptaków (55 gatunków):

- 34 gatunkom (39,1%) nie udostępniono pomieszczeń zewnętrznych,
- 21 gatunkom (24,1%) nie zapewniono pomieszczeń wewnętrznych,

c) gadów (11 gatunków):

- 8 gatunków (19,5%) przetrzymywano w zbyt małych tymczasowych terrariach (typu Herptek) na zapleczu,
- 2 gatunki (4,0%) znajdowały się w terrariach, których zarówno powierzchnia, jak i wysokość były mniejsze od wymaganych (kubatura terrariów była mniejsza odpowiednio o 89,5% i 54,3%),
- 1 gatunek (2,4%) utrzymywano przez cały rok w pomieszczeniach zewnętrznych.

Stwierdzono również brak wymaganego wyposażenia w pomieszczeniach zwierząt, w tym:

- 2 gatunkom ssaków nie zapewniono wybiegu o naturalnym podłożu i umożliwiającym kopanie,
- 8 gatunków gadów nie posiadało w pomieszczeniach konarów do wspinania się a jeden gatunek dodatkowo wymaganego basenu¹⁸),
- 1 gatunkowi ptaków (marabutowi) przebywającemu na wspólnym wybiegu z lamami i owcami nie zapewniono basenu.

Przyczyną niezapewnienia zwierzętom wymaganych warunków, był m.in. brak środków finansowych na remonty istniejących obiektów oraz na budowę odpowiednich nowych pawilonów dla zwierząt. Z uwagi na niedobór środków zaniechano realizacji wielu zadań inwestycyjnych, służących polepszeniu warunków hodowli i utrzymania zwierząt oraz zwiększeniu atrakcyjności Ogródu dla zwiedzających. Spośród 17 zadań ujętych w Strategii Rozwoju Ogródu na lata 2011-2015¹⁹ i przewidzianych do realizacji w 2011 r., zrealizowano tylko dwa, a jedno na dzień zakończenia kontroli NIK pozostawało w trakcie realizacji. Środki przyznawane z budżetu Województwa, stanowiące podstawowe źródło finansowania zadań inwestycyjnych, były zbyt małe w stosunku do potrzeb. W latach 2010-2011 łączna kwota wydatków inwestycyjnych (§ 6050) ujętych w planie finansowym po zmianach, w stosunku do potrzeb określonych w projektach planów opracowanych przez Ogród, stanowiła odpowiednio 34,9% i 43%.

¹⁸ Dotyczyło to anakondy zielonej, która zgodnie z rozporządzeniem z dnia 20.12.2004 r. powinna mieć basen zajmujący 50% powierzchni terrarium. Pozostałe ww. 7 przypadków (brak konarów) dotyczyło 5 gatunków boa i 2 gatunków pytona.

¹⁹ Dalej zwana Strategią Rozwoju.

Pomimo pism kierowanych do Urzędu Marszałkowskiego w latach 2009-2010 o przyznanie środków budżetowych na budowę nowego pawilonu (terrarium-egzotarium) dla gadów, Ogród nie otrzymał środków na ten cel i w efekcie oddał sześć sztuk kajmana okularowego w depozyt do innych ośrodków (nastąpił też zgon jednego osobnika) oraz zwrócił właścicielowi dwie sztuki krokodyla nilowego, które posiadał w depozycie (nastąpił też zgon dwu osobników).

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) Zapewnienie środków finansowych, w ramach posiadanych możliwości, na realizację zadań inwestycyjnych związanych z zagwarantowaniem zwierzętom wymaganych przepisami warunków hodowli i utrzymania.**
- 2) Podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwego nadzoru nad działalnością Ogródu w zakresie udzielania zamówień publicznych i prowadzenia ewidencji księgowej.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK oczekuje przedstawienia przez Pana Marszałka, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.